

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Περιοχή της Βαλτικής: ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη βελτίωση της περιφερειακής συνεργασίας και στον προσδιορισμό μίας περιφερειακής στρατηγικής»

(2009/C 277/08)

Εισηγήτρια: η κυρία **PELTOLA**

Κατά τη σύνοδο ολομέλειάς της, της 10^{ης} Ιουλίου 2008, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 29 § 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

«Περιοχή της Βαλτικής: ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη βελτίωση της περιφερειακής συνεργασίας και στον προσδιορισμό μίας περιφερειακής στρατηγικής»

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 16 Απριλίου με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Marja-Liisa Peltola.

Κατά την 453^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Μαΐου 2009 (συνεδρίαση της 13^{ης} Μαΐου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 171 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ οι τέσσερις στόχοι της στρατηγικής της ΕΕ για τη Βαλτική Θάλασσα προκειμένου να καταστεί μια περιοχή: 1) περιβαλλοντικά βιώσιμη, 2) ευημερούσα, 3) ελκυστική και προσιτή και 4) ασφαλής είναι ιδιαίτερα σημαντικοί, ορδή τεκμηριωμένοι και αλληλοσυμπληρούμενοι.

1.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών είναι καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση της στρατηγικής για τη Βαλτική Θάλασσα. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή τη δημιουργία ενός συμβουλευτικού «Φόρουμ της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της Βαλτικής Θάλασσας» προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη στρατηγική για τη Βαλτική Θάλασσα.

1.3. Η πτυχή της στρατηγικής της Βαλτικής Θάλασσας που αφορά τις εξωτερικές σχέσεις, πρέπει να συνδέεται με τη συνεργασία στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης ώστε να προωθηθεί ισότιμη εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων χωρών.

1.4. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, για την πλήρη εφαρμογή της στρατηγικής, πρέπει να υπάρξει ξεχωριστός προϋπολογισμός, διαφορετικά η στρατηγική κινδυνεύει να παραμείνει μια πολιτική δήλωση και να μην επιτύχει τους στόχους της.

1.5. Η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας απαιτεί τη θέσπιση θεσμικών μέτρων από την ΕΕ και ειδικότερα την ενίσχυση της βάσης που συνιστούν οι διεθνείς συμφωνίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι διάφοροι φορείς, επιχειρήσεις και ιδιώτες, θα μπορούν να συμβάλλουν σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι σήμερα, στην πραγμάτωση της οικονομικής ολοκλήρωσης και ανάπτυξης της περιοχής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η τόνωση της οικονομίας της Βαλτικής θα αυξήσει την ελκυστικότητα της περιοχής και θα συμβάλει στη δημιουργία ενός σήματος της Βαλτικής θάλασσας. Η οικονομική ανάπτυξη θα αποφέρει, επίσης, μεγαλύτερη οφέλη στο σύνολο της ΕΕ με τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και την ολοκλήρωση της οικονομίας.

1.6. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η προστασία του περιβάλλοντος της Βαλτικής Θάλασσας θα επιτευχθεί αποτελεσματικότερα με την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης HELCOM (Επιτροπή για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Βαλτικής· Επιτροπή του Ελσίνκι) που έχει συμφωνηθεί μεταξύ της ΕΕ και των παράκτιων χωρών της Βαλτικής.

1.7. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ενεργός συμμετοχή των πολιτών θα αποκτήσει στο μέλλον μεγαλύτερη σημασία, ακόμη και στους τομείς και τους χώρους, όπου την αποκλειστικότητα της διαχείρισης κατέχει ο δημόσιος τομέας. Παράδειγμα προς μίμηση αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος στην περιοχή της Βαλτικής.

2. Εισαγωγή

2.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επεξεργάζεται τη στρατηγική για τη Βαλτική Θάλασσα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τον Νοέμβριο του 2006, υιοθέτησε ψήφισμα για τη χάραξη στρατηγικής της ΕΕ όσον αφορά τη Βαλτική Θάλασσα. Τον Δεκέμβριο του 2007, το Συμβούλιο ανέθεσε στην Επιτροπή τη χάραξη της στρατηγικής έως τον Ιούνιο του 2009. Με τη στρατηγική αυτή τίθενται οι σημαντικότερες παράμετροι για τη βελτίωση της μελλοντικής περιφερειακής συνεργασίας στην περιοχή της Βαλτικής. Η Επιτροπή επεξεργάζεται τη στρατηγική ως πρωτοβουλία περιφερειακής πολιτικής. Στις προπαρασκευαστικές εργασίες συμμετέχουν συνολικά 19 Γενικές Διευθύνσεις της Επιτροπής.

2.2. Οι τέσσερις στόχοι που επιδιώκονται με τη στρατηγική είναι να καταστεί η περιοχή της Βαλτικής (¹): 1) περιβαλλοντικά βιώσιμη 2) ευημερούσα 3) ελκυστική και προσιτή και 4) ασφαλής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί τους στόχους αυτούς σημαντικούς, ορδή τεκμηριωμένους και αλληλοσυμπληρούμενους. Επίσης αιτιολογημένη είναι η επιδίωξη σαφούς ταυτότητας της Βαλτικής. Με τη βοήθεια των συστάσεων για καλύτερη διακυβέρνηση, η στρατηγική της Βαλτικής Θάλασσας θα συμβάλει επίσης στην απλοποίηση των διαδικασιών και στη μείωση της γραφειοκρατίας.

(¹) Στη γνωμοδότηση αυτή, περιοχή της Βαλτικής εννοούνται όλα τα παράκτια κράτη που είναι η Φινλανδία, η Σουηδία, η Δανία, η Γερμανία, η Πολωνία, η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία και η Ρωσία. Εκτός της Ρωσίας όλα τα άλλα κράτη είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.3. Το περιεχόμενο και οι συνολικές απόψεις της Επιτροπής για τη στρατηγική της Βαλτικής Θάλασσας αντλούνται από τον ανοικτό δημόσιο διάλογο και τις εκτενείς διαβουλεύσεις που διεξήχθησαν με τους αρμόδιους φορείς. Πέραν αυτών των συζητήσεων πραγματοποιήθηκε επίσης συζήτηση στο Διαδίκτυο για την ανταλλαγή απόψεων και γνώμων (2). Η ΕΟΚΕ στηρίζει την προσέγγιση που επέλεξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.4. Η στρατηγική για τη Βαλτική Θάλασσα θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 19.6.2009. Το σχέδιο εφαρμογής της στρατηγικής πρέπει να είναι ένα πολύ συγκεκριμένο έγγραφο στο οποίο να καθορίζονται οι αρμοδιότητες και τα χρονοδιαγράμματα και το οποίο, σε περίπτωση ανάγκης, να μπορεί να συμπληρωθεί με πρόσθετα μέτρα. Η εφαρμογή της στρατηγικής θα ξεκινήσει υπό την προεδρία της Σουηδίας στην ΕΕ και το έργο θα συνεχιστεί με τις προεδρίες των άλλων κρατών μελών παράκτιων της Βαλτικής Θάλασσας, με πρώτη την Πολωνία το 2011 και στη συνέχεια με τη Δανία και τη Λιθουανία το 2012 και το 2013.

2.5. Οι εξωτερικές σχέσεις της στρατηγικής της ΕΕ για τη Βαλτική Θάλασσα πρέπει να συνδέονται με τη συνεργασία στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης (3). Η Βόρεια Διάσταση είναι ένα μέσο με το οποίο η ΕΕ και η Ρωσία, μαζί με τη Νορβηγία και την Ισλανδία, συνεργάζονται σε συμφωνημένους τομείς συνεργασίας στη Βόρειο Ευρώπη. Η συνεργασία της Βόρειας Διάστασης καθιστά δυνατή μια ισότιμη εταιρική σχέση μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων χωρών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει θερμά τη συμμετοχή όλων των παράκτιων χωρών της Βαλτικής στη συνεργασία της Βαλτικής Θάλασσας. Για τον λόγο αυτό είναι καθοριστικής σημασίας η συμμετοχή και η δέσμευση της Ρωσίας από την αρχή στη συνεργασία στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα κράτη της Βαλτικής, την Νορβηγία και την Ισλανδία, οι οποίες διατηρούν στενούς ιστορικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς δεσμούς να συνεχίσουν τη συνεργασία τους.

2.6. Δεν προβλέπονται νέα χρηματοδοτικά μέσα για την εφαρμογή της στρατηγικής της Βαλτικής Θάλασσας. Τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα είναι τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ (55 δις ευρώ στην περιοχή της Βαλτικής για την περίοδο 2007-2013), η εθνική χρηματοδότηση από κάθε χώρα της Βαλτικής καθώς και χρηματοδοτήσεις από διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα (ΕΤΕ, Σκανδιναβική Τράπεζα Επενδύσεων, ΕΤΑΑ κλπ). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να καταστεί αποτελεσματικότερη η χρήση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Βαλτικής.

2.7. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ είναι ανάγκη να προβλεφθεί ξεχωριστός προϋπολογισμός για την εφαρμογή της στρατηγικής διαφορετικά η στρατηγική κινδυνεύει να παραμείνει μια πολιτική δήλωση και να μην επιτύχει τους στόχους της. Η ΕΟΚΕ προτίθεται να εξετάσει το θέμα της χρηματοδότησης πιο αναλυτικά σε μεταγενέστερη γνωμοδότησή της.

3. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών φορέας υλοποίησης της στρατηγικής της Βαλτικής

3.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή κάλεσε τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να

(2) Η πρώτη συζήτηση πραγματοποιήθηκε στη Στοκχόλμη στις 30.9.2008 και η δεύτερη στο Rostock στις 5-6.2.2009. Επίσης διοργανώθηκαν εκδηλώσεις στο Kaunas στις 18-19.9.2008, στο Gdansk στις 13.11.2008 και στην Κοπεγχάγη στις 1-2.12.2008 καθώς και στο Ελσίνκι στις 9.12.2008. Η ακρόαση στο Διαδίκτυο οργανώθηκε από τις 3.11. έως τις 31.12.2008

(3) ΕΕ C 309 της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2006, σελ. 91

συμμετάσχουν ενεργά στη χάραξη της στρατηγικής της Βαλτικής. Επίσης η υλοποίηση του σχεδίου δράσης της στρατηγικής της Βαλτικής προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι χωρίς τη δέσμευση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη στρατηγική της Βαλτικής δεν είναι δυνατή η υλοποίηση των μέτρων και η επίτευξη των στόχων της.

3.2. Προς το παρόν, το σημαντικό έργο πολυάριθμων διαφορετικών οργανώσεων όπως ΜΚΟ, καταναλωτών, επιχειρηματικών ομίλων και ομάδων προστασίας του περιβάλλοντος συχνά παραμένει στο επίπεδο των συστάσεων και άγνωστο σε άλλους φορείς. Ανεπαρκής παραμένει επίσης η πρακτική εφαρμογή.

3.3. Πέραν των κρατικών οργανισμών, καθοριστικής σημασίας ρόλο διαδραματίζουν στην περιοχή της Βαλτικής οι περιφέρειες, οι πόλεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ είναι ανάγκη να διευκρινιστεί ο ρόλος των διαφόρων φορέων, να αυξηθεί η συνεργασία μεταξύ τους και να αναπτυχθούν συστήματα συνεργασίας. Επίσης, θα πρέπει να διευκρινιστούν τα διάφορα συγκεκριμένα προγράμματα χρηματοδότησης πρωτοβουλιών και σχεδίων με τον αποτελεσματικότερο συντονισμό των προγραμμάτων αυτών και τη συστηματική συνεκτίμηση των προτεραιοτήτων της στρατηγικής της Βαλτικής.

3.4. Η ΕΟΚΕ ενδιαφέρεται για την εφαρμογή στην πράξη και την εποπτεία του σχεδίου δράσης της στρατηγικής της Βαλτικής. Προτείνει, συνεπώς, στην Επιτροπή να προβεί στη σύσταση συμβουλευτικού «Φόρουμ της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της Βαλτικής Θάλασσας» στόχος του οποίου θα είναι:

- η εξασφάλιση της συμμετοχής της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη στρατηγική της Βαλτικής·
- η έκφραση των απόψεων και των συστάσεων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών για σημαντικά θέματα στις αρμόδιες αρχές της στρατηγικής της Βαλτικής·
- η παρότρυνση για ενεργό συμμετοχή των φορέων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στις χώρες τις οποίες αφορά η στρατηγική της Βαλτικής·
- η ενθάρρυνση της συμμετοχής της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στην υλοποίηση της στρατηγικής της Βαλτικής σε κοινοτικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο·
- η ενίσχυση και η ενθάρρυνση του δημόσιου διαλόγου και της ενημέρωσης για τα μέτρα της στρατηγικής της Βαλτικής, την εφαρμογή τους και την επίτευξη των στόχων τόσο στα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και στις χώρες που καλύπτει η στρατηγική της Βαλτικής·
- η χρήση διαφόρων μέσων, όπως επισκέψεις, εργαστήρια, διάδοση των βέλτιστων πρακτικών, με στόχο τη δικτύωση των φορέων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών (τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ).

3.5. Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να ξεκινήσει τις προπαρασκευαστικές εργασίες για το «Φόρουμ της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της Βαλτικής Θάλασσας» σε ό,τι αφορά την εντολή του, τη σύνθεσή του και τη λειτουργία του. Οι υφιστάμενες σχέσεις της ΕΟΚΕ με περιφερειακές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και η εμπειρία της σε παρόμοιους τομείς την καθιστούν ικανή να διαχειριστεί τις δράσεις του Φόρουμ. Η ΕΟΚΕ έχει ιδιαίτερη εμπειρία και διαθέτει λειτουργικά πρότυπα από την ενεργό συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σε σχέδια όπως η συνεργασία στη Μεσόγειο ⁽⁴⁾ και το δίκτυο συνεργασίας στη Μαύρη Θάλασσα ⁽⁵⁾.

4. Η περιοχή της Βαλτικής: οικονομικός χώρος ευημερίας

4.1. Η αποτελεσματική εφαρμογή της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ παρέχει στην περιοχή της Βαλτικής πολύ σημαντικά οφέλη από πλευράς οικονομικής ανάπτυξης. Η ΕΕ, τα κράτη και οι διεθνείς οργανισμοί δημιουργούν θεσμικές δομές για την ενίσχυση των οικονομικών σχέσεων στην περιοχή της Βαλτικής και καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη. Είναι, ωστόσο, σαφές, ότι οι οικονομικοί φορείς, τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι ιδιώτες, είναι αυτοί που υλοποιούν σε τελευταία ανάλυση την οικονομική ολοκλήρωση και καθορίζουν τον βαθμό επιτυχίας και ταχύτητας της ανάπτυξης της οικονομίας στην περιοχή της Βαλτικής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ενίσχυση της οικονομίας στην περιοχή της Βαλτικής αυξάνει σημαντικά την ελκυστικότητα της περιοχής και στηρίζει την εδραίωση του σήματος της Βαλτικής Θάλασσας. Η τόνωση της οικονομίας της περιοχής της Βαλτικής θα ωφελήσει ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

4.2. Ακολουθούν οι βασικές προτεραιότητες για την ολοκλήρωση της αγοράς και τα μέτρα που προάγουν την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής της Βαλτικής.

4.2.1. Ενίσχυση της βάσης που συνιστούν οι διεθνείς συμφωνίες

4.2.1.1. Η αξιοποίηση των οικονομικών δυνατοτήτων της περιοχής της Βαλτικής προϋποθέτει πριν απ' όλα ουσιαστική διεύρυνση της βάσης που συνιστούν οι διεθνείς συμφωνίες καθώς και την περαιτέρω ολοκλήρωση της ανάπτυξης της Ευρώπης. Αν και η Ρωσία είναι μέλος του ΠΟΕ και η νέα συμφωνία συνεργασίας με την ΕΕ (Νέα συμφωνία ΕΕ-Ρωσίας) δεν αφορά μόνο την περιοχή της Βαλτικής, τα οφέλη της είναι καθοριστικής σημασίας για την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη της περιοχής. Η Βαλτική Θάλασσα αποτελεί τον σημαντικότερο και φυσικό δίαυλο της Ρωσίας και της Ασίας για την εξαγωγή των προϊόντων τους στην Ευρώπη.

4.2.1.2. Η ΕΟΚΕ προβληματίζεται για το γεγονός ότι η Ρωσία δεν έχει υπογράψει το πρόγραμμα της ΕΕ για τη Βαλτική Θάλασσα (INTERREG IVB 2007-2013), το οποίο αποσκοπεί να καταστήσει την περιοχή ελκυστικό χώρο επενδύσεων, διαβίωσης και εργασίας.

4.2.1.3. Στην αρμοδιότητα της ΕΕ και των κρατών μελών σχετικά με τη λήψη αποφάσεων εμπίπτουν πολλές συμβατικές διευθετήσεις, που ενδέχεται να έχουν θετικό αντίκτυπο στην περιοχή της Βαλτικής. Για παράδειγμα, σήμερα μια επιχείρηση που ασκεί δραστηριότητες σε κάθε μια από τις εννέα χώρες της περιοχής της Βαλτικής οφείλει να χρησιμοποιεί οκτώ νομίσματα. Μόνον η Φιλανδία και η Γερμανία ανήκουν στην ευρωζώνη. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η διεύρυνση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης στη Δανία, στη Σουηδία, στην Εσθονία, στη Λετονία, στη Λιθουανία και στην Πολωνία. Ειδικότερα οι πρωτοβουλίες της Δανίας και της Σουηδίας να ενταχθούν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση θα προσδώσουν αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία στις προσπάθειες της πλήρους αξιοποίησης του οικονομικού δυναμικού της Βαλτικής Θάλασσας.

4.2.2. Βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς

4.2.2.1. Η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στην περιοχή της Βαλτικής πρέπει να διασφαλιστεί καλύτερα από ό,τι σήμερα. Λόγω της αυξανόμενης εξειδίκευσης ολόένα και περισσότερες επιχειρήσεις δρουν σε διάφορα διεθνή δίκτυα που έχουν διαμορφωθεί ανάλογα με το πεδίο δραστηριότητας. Οι επιχειρήσεις, με τους πελάτες τους, τους υπεργολάβους τους και τις εταιρικές τους σχέσεις, έχουν επαφές με τις αγορές και τους παραγωγούς ολόκληρης της περιοχής της Βαλτικής. Η αύξηση των διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών καθιστά ζωτικής σημασίας για την περιοχή της Βαλτικής τη δημιουργία μιας όσο το δυνατόν περισσότερο ενιαίας αγοράς, όπου το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, οι δημόσιες συμβάσεις καθώς και οι επενδύσεις να πραγματοποιούνται χωρίς εμπόδια και να λειτουργούν ομαλά οι αγορές κεφαλαίων και εργασίας.

4.2.2.2. Η έναρξη ισχύος της νέας Συνθήκης της Λισσαβώνας το 2010 θα είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα κράτη μέλη της ΕΕ που βρίσκονται στην περιοχή της Βαλτικής. Η Συνθήκη ενισχύει τις αρμοδιότητες της ΕΕ σε σημαντικούς τομείς της οικονομικής ζωής όπως η τελωνειακή ένωση, οι κανόνες ανταγωνισμού και η εμπορική πολιτική.

4.2.2.3. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική είναι η όσο το δυνατόν περισσότερο ενιαία εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας. Για παράδειγμα, καθοριστικής σημασίας στοιχείο της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισσαβώνας για την απασχόληση και την ανάπτυξη είναι η οδηγία για τις υπηρεσίες η οποία πρέπει να τεθεί σε ισχύ στα κράτη μέλη της ΕΕ πριν τις 28.12.2009. Στην έκθεση των Ευρωπαϊκών Επιμελητηρίων ⁽⁶⁾ του Φεβρουαρίου 2009 ⁽⁷⁾ επισημαίνονται μεταξύ άλλων οι σημαντικές διαφορές εφαρμογής αυτής της οδηγίας στα κράτη μέλη της Βαλτικής τόσο από πλευράς χρονοδιαγράμματος όσο και από πλευράς περιεχομένου. Τα κράτη μέλη της Βαλτικής έχουν τώρα την ευκαιρία να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν ένα ομοιόμορφο και κεντρικό επιχειρηματικό σύστημα για τους φορείς παροχής υπηρεσιών. Το κεντρικό αυτό σύστημα πρέπει να διευκρινίζει τη διαδικασία αδειοδότησης για την παροχή υπηρεσιών, να διευκολύνει την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις διοικητικές διατυπώσεις και την προστασία του καταναλωτή καθώς και να μειώνει τα εμπόδια όσο αφορά την μετακίνηση των φορέων παροχής υπηρεσιών από το ένα κράτος μέλος της ΕΕ στο άλλο.

⁽⁴⁾ Η ΕΟΚΕ έχει δημιουργήσει ένα δίκτυο οικονομικών και κοινωνικών επιτροπών και παρεμφερών οργανισμών στην περιοχή της Euromed το 1995 με βάση την εντολή που της εδόθη με τη δήλωση της Βαρκελώνης.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 27 της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2009, σελ. 144

⁽⁶⁾ Ένωση των Ευρωπαϊκών Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων.

⁽⁷⁾ 4^η έκδοση της έρευνας για την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες. www.eurochambres.eu

4.2.2.4. Σημαντικοί τομείς δράσης της περιοχής της Βαλτικής μένουν εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες, όπως ορισμένες υπηρεσίες στον τομέα των μεταφορών, οι υπηρεσίες εταιρειών προσωρινής απασχόλησης, οι υπηρεσίες χρηματοδότησης καθώς και οι υπηρεσίες υγείας. Και αυτές οι υπηρεσίες πρέπει να είναι στόχος μιας λειτουργικής εσωτερικής αγοράς, κυρίως εφόσον θέλουμε να είναι οι επιχειρήσεις ενεργοί φορείς παροχής υπηρεσιών.

4.2.2.5. Διάφορα εμπόδια εμπορικής φύσεως εξακολουθούν να επηρεάζουν τις επιχειρήσεις με συνέπεια να μην λειτουργούν αποτελεσματικά στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας. Για την εδραίωση του κράτους δικαίου και ειδικότερα για την εξάλειψη της διαφθοράς στην περιοχή της Βαλτικής η ΕΕ αλλά και άλλοι φορείς πρέπει ακόμη να κάνουν πολλά.

4.2.2.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι εξαιρετικό δείγμα διευκόλυνσης του εμπορίου μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας είναι το πιλοτικό σχέδιο που ξεκίνησε την 1.1.2009 με την ηλεκτρονική μεταβίβαση πληροφοριών εκτελωνισμού. Αρχικά συμμετέχουν στο σχέδιο αυτό η Ρωσία και οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ, εκ των οποίων τρία της Βαλτικής (Λετονία, Σουηδία και Φινλανδία). Αργότερα, μέσα στο 2009 θα ενταχθούν ακόμη τρεις χώρες της Βαλτικής (Λιθουανία, Εσθονία και Πολωνία). Η ηλεκτρονική μεταβίβαση πληροφοριών εκτελωνισμού αποτελεί το πρώτο βήμα εκσυγχρονισμού των διαδικασιών εκτελωνισμού μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας. Απαιτείται περαιτέρω εναρμόνιση προκειμένου να διευκολυνθεί ο εκτελωνισμός και παράλληλα να παρεμποδίζονται οι εγκληματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του τελωνειακού καθεστώτος. Η εναρμόνιση θα βελτιώσει την αλυσίδα εφοδιασμού και θα μειώσει τις σχετικές δαπάνες των επιχειρήσεων.

4.2.3. Υποδομές

4.2.3.1. Οι υποδομές χρειάζονται τη διασυνοριακή σύνδεση των θαλάσσιων, ποτάμιων, χερσαίων και αεροπορικών μεταφορών. Προς τούτο απαιτείται ανταγωνισμός και κοινός σχεδιασμός ώστε η σύνδεση να πραγματοποιηθεί απρόσκοπτα. Επίσης απαιτείται να δοθεί περισσότερη προσοχή στην ποιότητα. Η ανάπτυξη οικονομικά αποδοτικών και αποτελεσματικών αλυσίδων μεταφοράς και η εξάλειψη των επιζήμιων κυκλοφοριακών συμφορήσεων προϋποθέτουν τη συνεργασία τόσο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ όσο και κυρίως με τη Ρωσία. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με την πλήρη αξιοποίηση του αυτοκινητόδρομου της Βαλτικής, της πολιτικής TEN-T⁽⁸⁾ της Ευρώπης για τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών καθώς και της επερχόμενης εταιρικής σχέσης στον τομέα των μεταφορών και της υλικοτεχνικής υποστήριξης της Βόρειας Διάστασης. Η ανάλυση θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τις γειτονικές με την ΕΕ χώρες και τις διευρωπαϊκές διαδρομές μεταφορών. Τούτο αποτελεί βασική προϋπόθεση για την περαιτέρω βελτίωση της κινητικότητας αγαθών, υπηρεσιών και εργατικού δυναμικού.

4.2.4. Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης

4.2.4.1. Σε πολλές έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχει θετικός συσχετισμός μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και λειτουργίας του νομικού συστήματος⁽⁹⁾. Η ανεπαρκής προστασία της ιδιοκτησίας, η

διαφθορά και η ανασφάλεια όσον αφορά την αξιοπιστία των συμφωνιών, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και η μεταβαλλόμενη εφαρμογή και ερμηνεία των νόμων συμβάλλουν στην επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Αυξάνονται οι κίνδυνοι για τις επενδύσεις και μειώνεται η ροή των επενδύσεων. Οι χώρες της περιοχής της Βαλτικής θα πρέπει να συμφωνήσουν στη λήψη κοινών μέτρων για την αντιμετώπιση αυτών των μειονεκτημάτων. Η στρατηγική της Βαλτικής παρέχει εξαιρετες βάσεις για παρόμοια δράση.

4.2.4.2. Οι εννέα χώρες της Βαλτικής Θάλασσας είναι πολύ διαφορετικές από πολλές απόψεις. Κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια, σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στις χώρες αυτές και στις οικονομικές σχέσεις που διατηρούν μεταξύ τους. Τα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης και η βιομηχανική δομή διαφέρουν από τη μια χώρα στην άλλη. Οι νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες που δημιουργήθηκαν από τις διαφορές προσφοράς και ζήτησης και την ποικιλομορφία θα πρέπει να αξιοποιηθούν αποτελεσματικότερα από προηγούμενως. Οι μεγάλες τάσεις που επηρεάζουν την περιοχή, η ολοκλήρωση της Ευρώπης, η μεταβαλλόμενη διεθνής θέση της Ρωσίας και οι παγκόσμιες αλλαγές στις αγορές ενέργειας, αγαθών και υπηρεσιών θα πρέπει να αξιοποιηθούν με οικονομικά και εμπορικά βιώσιμο τρόπο. Τούτο προϋποθέτει ότι οι φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών διαθέτουν τις προϋποθέσεις και τα κίνητρα για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

4.2.4.3. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η οικονομική ανάπτυξη και η αποτελεσματική παραγωγή δεν χρειάζεται να είναι αντίθετη με τον περιβαλλοντικό προβληματισμό. Αντιθέτως, πρέπει να επισημανθούν οι θετικές ευκαιρίες που παρέχει η αλληλεπίδραση μιας αναπτυσσόμενης και διαφοροποιημένης οικονομίας με ένα καθαρότερο περιβάλλον.

4.2.5. Συνεργασία στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας

4.2.5.1. Στην περιοχή της Βαλτικής πραγματοποιούνται ενδιαφέροντα διεθνή σχέδια καινοτομίας στη βάση συνεργατικών σχηματισμών. Για παράδειγμα, στο Κέντρο Καινοτομίας Nordisk (Nordisk Innovations Center - NICE) έχουν ξεκινήσει πάνω από 100 διαφορετικά σχέδια και υπερεθνικά δίκτυα, τα οποία ομαδοποιούνται σε διάφορους θεματικούς τομείς: δημιουργικοί τομείς, τεχνολογία του περιβάλλοντος, μικροτεχνολογία και νανοτεχνολογία, καινοτόμες κατασκευές, λειτουργικά τρόφιμα και ασφάλεια των τροφίμων.

4.2.5.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία την αποκαλούμενης πέμπτης ελευθερίας και τονίζει τη συνεργασία τόσο μεταξύ ερευνητών, σπουδαστών και καθηγητών όσο και μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Πρέπει να προωθηθεί η ανταλλαγή ερευνητικού προσωπικού μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων και πανεπιστημίων. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη ευνοϊκών προϋποθέσεων για συνεργατικούς σχηματισμούς απαιτεί την άρση των εθνικών φραγμών χρηματοδότησης της έρευνας με τη δημιουργία ενός κοινού συστήματος για τις χώρες της Βαλτικής, μέσω του οποίου να είναι δυνατός ο συνδυασμός χρηματοδότησης της έρευνας από εθνικούς πόρους. Σύμφωνα με την αναθεωρημένη στρατηγική της Λισσαβώνας, κάθε κράτος μέλος της περιοχής της Βαλτικής θα πρέπει να αυξήσει κατά 3 % του ΑΕγχΠ τις δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη.

⁽⁸⁾ http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/consultations/2009_04_30_ten_t_green_paper_en.htm

⁽⁹⁾ European Bank for Reconstruction and Development, Transition report 2005: Business in transition and World Bank (2008), Macroeconomics and Growth Research Program/Investment Climate and the Microeconomics of Growth/Institutions and Governance. See also: <http://www.enterprisesurveys.org/about business climate conditions in various countries>

4.2.5.3. Οι επιστημονικές και ερευνητικές κοινότητες των οκτώ χωρών της Βαλτικής που είναι μέλη της ΕΕ συμμετείχαν ενεργά στα προγράμματα BONUS ERA-NET. Η Επιτροπή υιοθέτησε το 2008, στο πλαίσιο του 7ΠΠ για την έρευνα, το κοινό ερευνητικό πρόγραμμα για τη Βαλτική Θάλασσα (BONUS+), το οποίο χρηματοδοτείται από κοινού από την ΕΕ και από εθνικά χρηματοδοτικά ιδρύματα των παράκτιων κρατών της Βαλτικής. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση αυτού του νέου μόνιμου ερευνητικού προγράμματος για τη Βαλτική BONUS+. Ελπίζει δε ότι τα αποτελέσματα αυτού του ερευνητικού προγράμματος να συμβάλουν αποτελεσματικότερα από προηγουμένως στην προστασία της Βαλτικής Θάλασσας και στη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

4.2.6. Κινητικότητα των εργατικού δυναμικού

4.2.6.1. Η ελεύθερη κινητικότητα του εργατικού δυναμικού στην επικράτεια της ΕΕ δεν έχει ακόμη επιτευχθεί πλήρως παρόλο που έχουν περάσει πέντε χρόνια από τη διεύρυνση της ΕΕ στην περιοχή. Σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ που βρέχονται από τη Βαλτική Θάλασσα ισχύουν, από τις 30 Μαρτίου 2008, οι διατάξεις της συμφωνίας Σένγκεν για τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ πρέπει να τεθεί τέλος στις μεταβατικές περιόδους όσον αφορά την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Η κινητικότητα της εργασίας και της τεχνογνωσίας από τη μια χώρα στην άλλη, η αποκαλούμενη «κυκλοφορία εγκεφάλων» ωφελεί όλα τα μέρη. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η διάθεση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού απαιτείται άμεσα η υιοθέτηση σε ολόκληρη της περιοχή της Βαλτικής μιας μεταναστευτικής πολιτικής βασισμένης στην απασχόληση. Τούτο είναι απαραίτητο διότι ακόμη και σε περίοδο οικονομικής ύφεσης φαίνεται ότι στην περιοχή αυξάνεται η προσφορά εργασίας για κάποιο χρονικό διάστημα. Παράλληλα πρέπει να συντονιστεί καλύτερα η προσφορά εργασίας με τον αριθμό εργατικού δυναμικού. Είναι ανάγκη να εναρμονιστεί η εργασιακή νοοτροπία με τους ελάχιστους κανόνες εργασίας προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να διασφαλιστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων. Στόχος μιας επαγγελματικής κατάρτισης προσαρμοσμένης στην αγορά εργασίας πρέπει να είναι η δημιουργία ενιαίας δομής επαγγελματικής κατάρτισης και καταλόγου επαγγελματικών προσόντων. Πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη σε ολόκληρη την περιοχή της Βαλτικής όσον αφορά την παροχή κινήτρων εργασίας και τη διευκόλυνση της κινητικότητας από τόπο σε τόπο και από χώρα σε χώρα.

4.2.6.2. Το Δίκτυο Εργασίας της Βαλτικής Θάλασσας (BSLN) έχει ξεκινήσει ένα τριετές σχέδιο συνεργασίας με τη συμμετοχή δεκάδων εταιριών από διάφορες χώρες της περιοχής. Στόχος του είναι η δημιουργία, στην περιοχή της Βαλτικής, ενός ευρωπαϊκού προτύπου διασυννοριακής εργατικής πολιτικής και ενός ελκυστικού χώρου διαβίωσης, εργασίας και επενδύσεων. Το Δίκτυο των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων της Βαλτικής Θάλασσας (Baltic Sea Trade Union Network - BASTUN) αποτελεί καθοριστικής σημασίας εταίρο για την υλοποίηση του σχεδίου του BSLN ⁽¹⁰⁾.

5. Περιοχή της Βαλτικής: μια περιβαλλοντικά βιώσιμη περιοχή

5.1. Η περιοχή της Βαλτικής είναι σημαντικό να καταστεί μια οικολογικά βιώσιμη περιοχή. Η περιοχή της Βαλτικής είναι σχετικά μικρή με αβαθή και υφάλμυρα νερά πράγμα που την καθιστά εξαιρετικά ευάλωτη από οικολογικής πλευράς.

5.2. Η κατάσταση στη Βαλτική έχει επιδεινωθεί τα τελευταία είκοσι χρόνια και οι ρίψεις αποβλήτων παραμένουν ανησυχητικές. Ο ευτροφισμός της Βαλτικής και τα υψηλά επίπεδα περιβαλλοντικής μόλυνσης είναι γεγονός. Λόγω του φορτίου αυξάνεται η περιεκτικότητα σε θρεπτικές ουσίες και η συχνότητα εμφάνισης πλαγκτόν. Η αύξηση του πλαγκτόν καθορίζεται άμεσα από τα υψηλά επίπεδα αζώτου και φωσφόρου, τα βασικά θρεπτικά συστατικά του.

5.3. Πάνω από 85 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν στην υδρολογική λεκάνη της Βαλτικής οι οποίοι ανησυχούν ολοένα και περισσότερο για την κατάσταση της περιοχής. Η πρόκληση, ωστόσο, για την προστασία της Βαλτικής έγκειται στο γεγονός ότι υπάρχουν εννέα παράκτιες χώρες με διαφορετικό ρυθμό ανάπτυξης και άλλες δώδεκα, συμπεριλαμβανομένων της Λευκορωσίας και της Ουκρανίας, στην υδρολογική λεκάνη. Ο συντονισμός μεταξύ τόσο πολλών φορέων έχει καταστεί δύσκολος. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ανησυχητική κατάσταση της Βαλτικής απαιτεί τη λήψη άμεσων και αποτελεσματικών διασυννοριακών μέτρων ⁽¹¹⁾.

5.4. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο ταχύτερος και αποτελεσματικότερος από πλευράς κόστους τρόπος για τη βελτίωση της κατάστασης της Βαλτικής Θάλασσας είναι η αντιμετώπιση των χειρότερων πηγών μόλυνσης σε πολύ τοπικό επίπεδο. Για παράδειγμα, στον Κόλπο της Φινλανδίας η μεγαλύτερη και μόνη πηγή μόλυνσης είναι η Αγία Πετρούπολη, από τα λύματα της οποίας δεν καθαρίζονται επαρκώς οι θρεπτικές ουσίες. Έχει, ωστόσο, σημειωθεί μεγάλη πρόοδος. Στη μεγαλύτερη εγκατάσταση επεξεργασίας αποβλήτων της Αγίας Πετρούπολης, η οποία άρχισε να λειτουργεί το 2007, η χημική ρίψη φωσφόρου στα λύματα μείωσε σημαντικά τη μόλυνση από φώσφορο και την ανάπτυξη των φυκιών στον Κόλπο της Φινλανδίας. Σε όλες τις ακτές της Βαλτικής θα πρέπει να αντιμετωπιστούν περισσότερο αποτελεσματικά διαφεύγουσες απορρίψεις οι οποίες οφείλονται κυρίως στη γεωργία. Με τη μείωση αυτών των απορρίψεων μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά η κατάσταση των παράκτιων υδάτων.

5.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί το Σχέδιο Δράσης HELCOM (Επιτροπή για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Βαλτικής) ⁽¹²⁾, για το οποίο συμφώνησαν όλα τα παράκτια κράτη της Βαλτικής και η Επιτροπή το 2007, ως το σημαντικότερο μέσο για την αναχαίτιση του ευτροφισμού της Βαλτικής Θάλασσας.

6. Ενέργεια και ασφάλεια στη θάλασσα

6.1. Η ΕΟΚΕ έχει προετοιμάσει ξεχωριστή γνωμοδότηση ⁽¹³⁾ για την εξωτερική διάσταση της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ, στην οποία τονιζόταν η σημασία που αποδίδει η ΕΕ στα ενεργειακά θέματα που περιλαμβάνονται στη στρατηγική της Βαλτικής. Η συνεργασία στον τομέα της ενέργειας στην περιοχή καλύπτει κυρίως τις χώρες κατανάλωσης ενέργειας και τις χώρες διαμετακόμισης της ενέργειας. Η σύνδεση με τη Ρωσία είναι ζωτικής σημασίας. Βασικός στόχος στην περιοχή πρέπει να είναι η σύναψη μιας νέας συμφωνίας ΕΕ-Ρωσίας (New EU/Russia Agreement) η οποία να βασίζεται στις αρχές της αμοιβαιότητας και της αμοιβαίας κατανόησης και να καλύπτει τα θέματα της ενέργειας. Η Ρωσία θα πρέπει να επιτρέψει την διαμετακόμιση φυσικού αερίου στο δίκτυό της και να δώσει την άδεια σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να επενδύσουν στην ανάπτυξη δικτύων και πηγών ενέργειας στο έδαφός της.

⁽¹⁰⁾ Στους εταίρους συμπεριλαμβάνονται οργανώσεις των εργαζομένων, διεθνείς ομοσπονδίες εργαζομένων, το Συμβούλιο των Κρατών της Βαλτικής Θάλασσας (CBSS), κεντρικές οργανώσεις εργοδοτών και το γερμανικό ινστιτούτο κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής.

⁽¹¹⁾ <http://www.wwf.fi/wwf/www/uploads/pdf/balticseascocard2008.pdf>.

⁽¹²⁾ www.helcom.fi.

⁽¹³⁾ EE C 182 du 04/08/2009, σελ. 8

6.2. Η κατάσταση του ευάλωτου οικοσυστήματος της Βαλτικής, που είναι ήδη σοβαρά μολυσμένο, προϋποθέτει ότι το σχέδιο αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream πρέπει να πληροί αυστηρότερα περιβαλλοντικά κριτήρια και κριτήρια ασφάλειας. Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο ποντίσθηκαν στη Βαλτική Θάλασσα 40 000 περίπου τόνοι χημικών όπλων και δεν γνωρίζουμε ούτε που ακριβώς βρίσκονται τα όπλα αυτά ούτε την κατάστασή τους. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 8ης Ιουλίου 2008 ⁽¹⁴⁾ και συνιστά με έμφαση στα ενδιαφερόμενα μέρη του σχεδίου αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream να αναζητήσουν εναλλακτικές επιλογές σε βάθος, κυρίως όσον αφορά τον χειρισμό φυσικού αερίου. Ανεξάρτητα από τις εξελίξεις ως προς τον αγωγό φυσικού αερίου Nord Stream Baltic, η Ρωσία πρέπει τηρεί πλήρως το νομικό πλαίσιο της αγοράς φυσικού αερίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης τρίτων μερών.

6.2.1. Η ασφάλεια στη θάλασσα αποτελεί πηγή ανησυχίας στα παράκτια κράτη της Βαλτικής. Από πλευράς περιβάλλοντος πρόκληση αποτελεί η ποσότητα του μεταφερόμενου πετρελαίου μέσω της Βαλτικής η οποία έχει επταπλασιαστεί κατά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Το 2007 μεταφέρθηκαν μέσω της Βαλτικής 145 εκατομμύρια τόνοι πετρελαίου και προβλέπεται να φτάσουν τα 240 εκατομμύρια τόνους έως το 2015. Η συνεργασία των παράκτιων χωρών της Βαλτικής έχει ως αποτέλεσμα τον χαρακτηρισμό της Βαλτικής Θάλασσας από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό ως ιδιαίτερα ευαίσθητης θαλάσσιας περιοχής (PSSA). Η χρήση διπύθμενων πλοίων και διπλού κύτους πλοίων που θα είναι υποχρεωτική από το 2010 θα συμβάλει στην πρόληψη πιθανών διαρροών πετρελαίου. Η ΕΟΚΕ, ωστόσο, απευθύνει έκκληση στα κράτη της Βαλτικής να αναπτύξουν ένα κοινό σύστημα ελέγχου και ανταλλαγής πληροφοριών για την περαιτέρω προώθηση της ασφάλειας στη θάλασσα.

6.2.2. Η απόρριψη θρεπτικών ουσιών από τα πλοία μπορεί να μειωθεί με την αλλαγή των διατάξεων του 4^{ου} παραρτήματος της συμφωνίας MARPOL σχετικά με τα λύματα. Στόχος της οδηγίας 2000/59/ΕΚ είναι να αυξήσει τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίων ώστε να μειωθούν οι απορρίψεις. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η εθελοντική δράση μείωσης απόρριψης λυμάτων με την αύξηση για παράδειγμα των λιμενικών εγκαταστάσεων και του όγκου παραλαβής αποβλήτων πλοίων. Στα λιμάνια της Βαλτικής πρέπει επίσης να εξασφαλιστούν επαρκώς ευέλικτες και γρήγορες συνθήκες λειτουργίας προκειμένου να αντιμετωπίζουν μεγάλα κρουαζιερόπλοια ⁽¹⁵⁾.

6.3. Αν και ο ευτροφισμός της Βαλτικής δεν οφείλεται τόσο στις απορρίψεις των πλοίων, είναι ευκολότερη, εξ ου και σημαντική, η μείωση των τυχαίων απορρίψεων.

7. Μείωση των απορρίψεων της γεωργίας

7.1. Το σχέδιο δράσης HELCOM για τη Βαλτική θέτει σαφείς ελάχιστους στόχους σχετικά με τη ρύπανση από θρεπτικά υλικά για

⁽¹⁴⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 8ης Ιουλίου 2008 σχετικά με τις συνέπειες του σχεδίου αγωγού φυσικού αερίου στη Βαλτική Θάλασσα μεταξύ Ρωσίας και Γερμανίας (Αναφορές 0614/2007 και 0952/2006) (2007/2118(INI)).

⁽¹⁵⁾ Η σύσταση 28E10 (Εφαρμογή του συστήματος μη επιβολής ειδικών τελών σε απόβλητα και απορρίμματα πλοίων που αλιεύονται σε δίχτυα αλιείας στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας) της HELCOM θα πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως.

κάθε χώρα της Βαλτικής. Η επίτευξη των στόχων αυτών προϋποθέτει την ανάπτυξη ορισμένων τομέων της κοινής γεωργικής πολιτικής της ΕΕ στους οποίους να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες της γεωργικής παραγωγής και του περιβάλλοντος της περιοχής της Βαλτικής ⁽¹⁶⁾.

Είναι, συνεπώς, εποικοδομητικό που η Επιτροπή συμπεριέλαβε ευρέως, στο σχέδιο του προγράμματος δράσης, τις προτάσεις των γεωργικών οργανώσεων των χωρών της Βαλτικής, σχετικά με τη βιωσιμότητα, το περιβάλλον και τη γεωργία. Οι προτάσεις αυτές, αφορούν μεταξύ άλλων, συγκεκριμένα δράσεις όσον αφορά την περιβαλλοντική τεχνολογία, την παροχή συμβουλών, τη διαχείριση κόπρου καθώς και την εφαρμογή και τη διαχείριση των κανόνων της ΕΕ για τα φυτοφάρμακα, τις ζωοτροφές και τα τρόφιμα.

Εν προκειμένω, είναι ιδιαίτερα σημαντική η συνεργασία των διαφόρων φορέων και οργανισμών, όπως γεωργών, περιβαλλοντικών οργανώσεων και καταναλωτών. Είναι καθοριστικής σημασίας ο εντοπισμός των βέλτιστων πρακτικών, η εφαρμογή και η διάδοσή τους μεταξύ των χωρών της περιοχής. Οι πρακτικές αυτές, τις οποίες θα μπορούσαν να εφαρμόσουν συστηματικά οι διάφοροι φορείς, θα πρέπει να υπάρχουν για παράδειγμα στο αναπτυξιακό πρόγραμμα της υπαίθρου για τη νέα προγραμματική περίοδο. Επίσης θα πρέπει να αναζητηθούν τα μέσα με τα οποία θα καταστεί αποτελεσματικότερη η χρήση των λιπασμάτων και της ενέργειας ⁽¹⁷⁾.

8. Μείωση των απορρίψεων φωσφόρου και αζώτου με την αποτελεσματική επεξεργασία των λυμάτων

8.1. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η πλήρης εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων ⁽¹⁸⁾ είναι το σημαντικότερο βήμα για τη μείωση των απορρίψεων αζώτου και φωσφόρου. Ένα δεύτερο σημαντικό βήμα είναι η αποτελεσματική απομάκρυνση του φωσφόρου με την εφαρμογή της σύστασης 28E/5 της HELCOM. Οι σημερινές χρονικές απαιτήσεις της ΕΕ είναι ωστόσο πολύ χαλαρές δεδομένης της ανησυχητικής κατάστασης της Βαλτικής Θάλασσας. Απαιτούνται περισσότερο φιλόδοξοι στόχοι. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία αποτελεσματικών μεθόδων τεχνικής και χημικής επεξεργασίας. Οι μέθοδοι αυτές είναι όχι μόνον εφικτές αλλά και αποτελεσματικές από πλευράς κόστους λόγω των γρήγορων αποτελεσμάτων τους.

⁽¹⁶⁾ Πρέπει να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων. Η προστασία των υδάτων στο πλαίσιο της γεωργίας μπορεί να βελτιωθεί με το να δοθεί προτεραιότητα σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές.

⁽¹⁷⁾ Για να μειωθούν οι απορρίψεις γεωργικών καταλοίπων στη Βαλτική Θάλασσα, απαιτείται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή καινοτόμων μέτρων στο πλαίσιο της γεωργικής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Για παράδειγμα, μια νέα μέθοδος θα μπορούσε να είναι η εθελοντική πρόσκληση υποβολής προσφορών σε ένα γεωργικό και περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Ιστορικό: Η πρόσκληση υποβολής προσφορών είναι ένα εθελοντικό μέσο με το οποίο τα μέτρα εστιάζονται στους τομείς όπου ο κίνδυνος απόρριψης καταλοίπων είναι μεγαλύτερος και όπου ο λόγος κόστους-οφέλους των μέτρων προστασίας είναι καλύτερος. Με τις προσκλήσεις υποβολής προσφορών οι αρμόδιοι φορείς πληρώνουν τον γεωργό σύμφωνα με τα περιβαλλοντικά οφέλη των μέτρων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα αντί για τις σημερινές κατ' αποκοπήν επιδοτήσεις.

⁽¹⁸⁾ Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1991 για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων

8.2. Παράδειγμα προς μίμηση για το πώς η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών μπορεί να δράσει για να προστατέψει το περιβάλλον της Βαλτικής είναι το Ίδρυμα John Nurminen. Κύριος στόχος του σχεδίου για καθαρή Βαλτική είναι η μείωση του ευτροφισμού της Βαλτικής και η περαιτέρω ενημέρωση για την κατάσταση της Βαλτικής⁽¹⁹⁾. Επίκεντρο είναι οι δράσεις οι οποίες επηρεάζουν ταχύτερα και αποτελεσματικότερα από πλευράς κόστους τις φυσικές και παραγωγικές αξίες της Βαλτικής. Εξάλλου με εράνους των πολιτών χρηματοδοτούνται μέτρα για τη βελτίωση των μεθόδων χημικής απομάκρυνσης του φωσφόρου από τα αστικά λύματα που καταλήγουν στη Βαλτική. Το πλεονέκτημα του ιδρύματος ως ενεργού φορέα της

προστασίας του περιβάλλοντος συνίσταται στο ότι είναι ένας ευέλικτος, μη κερδοσκοπικός και χωρίς γραφειοκρατικούς περιορισμούς οργανισμός.

8.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρωτοβουλίες ενεργών πολιτών μπορεί να είναι καθοριστικής σημασίας ακόμη και σε τομείς που εκ παραδόσεως αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης του δημόσιου τομέα. Είναι γεγονός ότι οι ιδιωτικοί φορείς και οι φορείς του τριτογενούς τομέα διαθέτουν τεχνογνωσία, γνώση και τρόπους προσέγγισης που μπορούν να συμπληρώσουν τις δράσεις του δημόσιου τομέα.

Βρυξέλλες, 13 Μαΐου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

⁽¹⁹⁾ <http://www.johnnurmisenfaat.io.fi/?lang=en>